

Alleen, in de stilte

door een kartuizer monnik

Als men aan de kartuizers denkt, dan maakt het een groot verschil of men ze van de buitenkant kent dan wel van binnenuit, een kloof die men al snel gaat dichten met beelden die meer of minder juist en reëel zijn. Het is maar een verre afspiegeling van de afstand die er voor de kartuizer zelf bestaat tussen de eenvoud, of zelfs de gewooneheid, van zijn dagelijks bestaan en de diepe visie op wat hij nastreeft, een afstand die in dit geval alleen te overbruggen is door het geloof.

De diepste beweegredenen van de kartuizer berusten op een appèl van God en het verlangen om Christus te volgen, geconcretiseerd in het zich aangetrokken voelen door het kloosterleven, dat vóór alles een leven is van innerlijk luisteren en van *communio*, van gedeelde gaven en broederlijke dienstvaardigheid. Een kerkelijk leven ook, voor een belangrijk deel gewijd aan de eredienst en de viering van de sacramenten, wat samen bijna zes uur in beslag neemt en het ritme van het leven bepaalt.

Intussen blijft de meest bepalende kern van die roeping een uitgesproken hang naar de eenzaamheid en het op weg zijn naar het innerlijk van de mens, met het oog op een ononderbroken wakkere aandacht die zich openstelt voor een persoonlijke en intieme ontmoeting met God en met Christus. Zoals onze *Constituties* zeggen: «gezuiverd door het geduld en gesterkt door nooit aflatende overweging van de schrift, gaat de kluizenaar door de genade van de Heilige Geest binnen in de diepten van zijn hart, waardoor hij voortaan niet alleen God zal kunnen dienen maar Hem ook zal kunnen aanhangen.»¹

1. Const. 1.3.2

Wat dat betreft volgt ieder van ons een heel persoonlijke weg, vaak zelfs verborgen voor de ogen van zijn medebroeders. De ware eenzaamheid is daar: tegelijk een volheid, met zijn persoonlijke vervulling en geluk, én een voortdurende uitdaging tot innerlijke strijd, met alles wat dit inhoudt aan tegenstrijdige gevoelens, mogelijke terugval en soms zelfs van wanhoop.

Verre van ons tot extase te leiden of ons in een superieure levensstaat binnen te voeren, leidt de eenzaamheid ons naar de nederige aanvaarding van onszelf, als toegangspoort tot de kennis van God. Die kennis blijft voorlopig onderworpen aan het licht van het geloof en de hoop, die de ziel plaatsen in een wachtende houding. Wachten waarop? Op de vervulling van de beloftes die ons in het woord van het evangelie zijn gedaan. Deze weg, verre van zich van de andere mensen te verwijderen, leidt ons tot een grotere saamhorigheid, die ons laat ervaren hoezeer de mensen op elkaar lijken, en hoezeer de mensheid één is.

Een beetje geschiedenis

In juni 1084 vestigde magister Bruno zich met zes metgezellen in de wildernis van de Chartreuse om een plan te verwezenlijken dat in zijn hart stevig had wortel geschoten. Hij wilde een gemeenschap van kluizenaars stichten, die, in beschouwing, alleen voor God zouden leven. Rond 1030 in Keulen geboren, is Bruno dan al vijftig jaar en heeft hij als kanselier van de kathedrale school van Reims een briljante kerkelijke carrière achter de rug. Hij was getuige van, en actief betrokken bij, de culturele en religieuze omwenteling die zijn tijd in haar greep had en die paus Bonifacius VII aanzette tot een hervorming van de kerk in hoofd en leden.

In 1090, nog maar zes jaar na zijn aankomst in de Dauphiné, moest Bruno naar Rome vertrekken, omdat paus Urbanus II hem als raadsman nodig had. Maar enige maanden later slaagde hij erin de paus te overtuigen van zijn roeping voor het beschouwende leven. Hij keerde dus naar de eenzaamheid terug en vestigde een nieuwe kluizenarij in Calabrië. Hij stierf daar op 6 oktober 1101. Hij liet aan zijn broeders een bezielend voorbeeld na, maar geen regel en ook geen uitgewerkt plan voor een orde, enkel twee brieven en een heel klassieke en tegelijk heel persoonlijke geloofsbelijdenis, want hij sprak daarin uitdrukkelijk zijn geloof uit in de werkelijke tegenwoordigheid in de eucharistie, die in die tijd ter discussie werd gesteld door Béranger van Tours.

In het kielzog van Bruno voegden zijn metgezellen zich, zoals de *Constituties* het formuleren, «in de school van de

2. Const. 0.1.1

Heilige Geest en lieten zij zich vormen door de ervaring, en werkten zij geleidelijk een eigen stijl van het kluizenaarsleven uit.»² Vanaf 1115 werden andere kluizenarijen gesticht in navolging van die van de Chartreuse. Op hun herhaald aandringen en op verzoek van de heilige Hugo, bisschop van Grenoble, die vanaf het begin een onvervangbare steun was, stelde Guigo I een beschrijving op van hun levenswijze: de *Coutumes de Chartreuse*. In 1127 aanvaardden allen deze levenswijze en verplichtten zij zich deze als norm na te leven. Deze 'gewoontes' laten duidelijk de sfeer proeven van de stilte en eenzaamheid, de gestrengheid, de vrede en vreugde waarin de eerste kartuizers leefden. De spirituele kern van de voornaamste observanties zijn in een harmonische ontwikkeling terug te vinden in de huidige statuten van de orde.

Rond 1140 werd onder voorzitterschap van Anthelm het eerste generaal kapittel van de Grand Chartreuse gehouden. Alle huizen (een dozijn) beloofden voor altijd gehoorzaamheid. In onze tijd pleegt het generaal kapittel, dat het hoogste gezag van de orde belichaamt, om de twee jaar bij elkaar te komen. Rond 1145 vroegen de monialen van Prébayon-en-Provence om het kartuizer leven te mogen aannemen. Sint Anthelm liet hen door de zalige Jean d'Espagne een aanpassing van de *Coutumes* geven. Dit werd de oorsprong van de vrouwelijke tak van de orde.

Dan gaan er eeuwen voorbij... Na de narigheden van de Franse revolutie kwamen de monniken in 1816 terug in een bouwvallig klooster. In 1903 moest de communiteit opnieuw uitwijken, naar Italië. Ze kon in 1940 voor de tweede keer naar Frankrijk terugkeren dankzij de stoutmoedigheid van pater generaal, dom Ferdinand Vidal. Zijn opvolger, dom André Poisson, kreeg vervolgens de taak om het door het Tweede Vaticaans concilie gevraagde *aggiornamento* door te voeren. Hij bezorgde een heel vernieuwde redactie van de Statuten en keurde een aanpassing goed van de Gebruiken aan het huidige leven.

De diepere inspiratie van de kartuizerroeping

In een brief aan zijn vriend Raoul le Verd, proost van Reims, heeft Bruno voor ons de eerste vonk bewaard van zijn roe-

ping: «Je zult je niet zonder ontroering die dag herinneren. [...] Wij hebben een tijd lang gesproken, geloof ik, over de verlokkingen van de vergankelijke rijkdommen dezer wereld en over de vreugden van de eeuwige heerlijkheid. Toen hebben we, brandend van goddelijke liefde, de gelofte gedaan om in de nabije toekomst resoluut de vluchtige schaduwen van deze wereld te verlaten om op zoek te gaan naar de eeuwige goederen en het monastieke habijt te aanvaarden.»

Bruno laat hier zien dat zijn streven naar het eenzame leven vóór alles wortelt in een brandend verlangen naar God en dat het een relativering inhoudt van de dingen dezer wereld, kerkelijke aangelegenheden inclusief.

Vervolgens beschrijft hij het leven dat hij wil beginnen in de wildernis van de Chartreuse als een heilige gebedswake, «een heilig en standvastig waken in afwachting van de terugkomst van de heer om hem open te doen zodra hij aanklopt». De zinspeling op het evangelie is duidelijk.³ De kluizenaar staat dag en nacht klaar om in een grote onthechting te luisteren naar de Heer en zo zijn bezoek te ontvangen. Ook al is deze wachtende houding veeleisend, zij stelt niet teleur; ze lijkt eerder – en dat is een ander beeld dat Bruno dierbaar is – een kalme rust of de veiligheid van een verscholen haven.» We ontmoeten hier het woord *quies*, dat in heel de monastieke traditie gebruikt wordt om de contemplatieve rust te typeren. Enige jaren later gebruikt Guigo, die het *Gewoonteboek* opstelde, op zijn beurt het woord, als hij zegt dat de kluizenaar van de Chartreuse geroepen is om 'het rusten in Christus'⁴ te beleven. Het leven van de kluizenaar is dus geheel gewijd aan het gebed, misschien getypeerd als een heilig nietsdoen, dat nochtans geen leegloop betekent, want Guigo verzekert, met een woordspeling op Augustinus, dat «ons leven dat volhardt in het nietsdoen volstrekt geen luiheid is».⁵

Zijn wij op grond van het voorgaande gerechtigd om van een kartuizer spiritualiteit te spreken? De term is misschien niet gelukkig. Want eerder dan een van te voren ontworpen geestelijke weg te volgen of zich te houden aan een bijzondere ascetische methode, laat de kluizenaar zich vormen door het leven zelf dat hij heeft omarmd, dat getekend is door de eenzaamheid, de armoede en een eigen ritme dat helemaal wordt bepaald door het getijdengebed en de liturgische kalender.

3. Lucas 12,35-40

4. *Christo quietus*5. *Brief over het kluizenaarsleven*, nr. 4.

De vaak langdurige stilte en de afwezigheid van directe broederlijke contacten brengen de monnik in een zeer intensieve relatie met zichzelf, met God en met de anderen. In die zin zou men misschien van een kartuizer spiritualiteit kunnen spreken, maar dan afgezien van elk van te voren vastgelegd patroon. Want, ook al doet de algemene regel zich sterk gelden en structureert hij op een bepaalde manier heel het bestaan van de kartuizer, het is toch het leven met zijn gestage en onvoorziene loop dat de monnik naar zijn innerlijke mens voert, waar hij de stem van God beluistert en waar een nieuwe mens wordt gevormd. Het huidige moment is het alles overheersende. Dat heeft zijn volheid in zichzelf en het is altijd actueel en volkomen nieuw.

De tijd en het woord

Het valt makkelijk te begrijpen dat in dit vitale proces de factor 'tijd' een overheersend gewicht krijgt. De tijd is niet allereerst het verstrijken van uren op het ritme van de zon, maar veeleer de betekenis die wij er aan geven en de manier waarop wij de tijd gebruiken. In een leven dat uitsluitend is gewijd aan het zoeken van God in het innerlijk van de mens, krijgt de tijd een zeer gecentreerde en doelgerichte kleur. Voor de kluzenaar is de tijd vóór alles een waken en een langdurig wachten, wat zich het beste laat uitdrukken in het liturgisch dagritme, dat met zijn nachtwaken, de morgenlijke eucharistie, en het avondgebed, samenvatting is van alle tijden.

Boven die dagelijkse tijd staat het liturgische jaar, dat als een boog gespannen staat tussen de schepping en de wederkomst van Christus in heerlijkheid. Ieder jaar beleven wij opnieuw de hele geschiedenis van God met de mensheid. En ieder jaar begint dat opnieuw –wat overigens niets heeft van een herhaling!– en presenteert zich als iets nieuws. Dat is het huidige moment, dat aan de tijd zijn vastheid geeft door zich op het sterkste punt te situeren tussen alfa en omega, daar waar God zich laat horen door de stem van Christus.

Als de dagelijkse activiteiten al een zekere eigen waarde hebben –arbeid, studie, zorg voor de zieken, enzovoort– dan situeren zij zich niettemin binnen de bovenbedoelde spanning, en hebben zij bijgevolg niet dezelfde inzet, en evenmin

dezelfde autonomie als in een andere tijdsbeleving. Denk bijvoorbeeld aan de economische tijd van grote ondernemingen of de vrije tijd van een gezin op vakantie aan de zee kust.

Tenslotte is het belangrijk de tijd te zien onder het oogpunt van de duur van een heel leven. Vanaf het moment van zijn intrede in het klooster tot aan zijn dood heeft de monnik heel wat etappes af te leggen: stappen van zijn vorming, maar vooral fasen van geestelijke rijping, die bestaat in de langzame omvorming van 'de innerlijke mens'.⁶ Zij volgt in het algemeen een golvende curve en leidt de monnik langs vreugden in de Geest naar de dorheid van zijn innerlijke woestijn. Er is een lange weg te gaan met periodes van leegheid en beproeving, plaatsen van geestelijke strijd en versterving. Maar zo lang de monnik zich nederig tracht staande te houden, in de spanning tussen de alfa en omega, zelfs in zijn moeilijkste momenten, bevindt hij zich op zijn eigenlijke plaats.

6. 1 Petrus 3,4

Het woord Gods neemt een heel speciale plaats in in het verloop van onze tijd, omdat het op elk moment de dichtheid van het huidige moment openbaart. Het leert ons iedere dag het leven te aanvaarden door het zijn goddelijke dimensie te geven. Gezongen en beluisterd gedurende de liturgische vieringen, bemediteerd gedurende de *lectio divina* in de kluis, wordt het woord geleidelijk aan het model van het leven; het wordt het geestelijke en psychische milieu van de monnik, van waaruit hij alles beoordeelt. Onze persoonlijke geschiedenis vindt zijn anticipatie en model in de heilsgeschiedenis. En daaraan dankt het leven van de monnik van lieverlee zijn sterk universele dimensie. Alles van dat leven neigt ertoe exemplarisch en symbolisch te worden, een anticipatie van de nieuwe wereld. Dat brengt een paradoxale situatie te wege, met aan de ene kant de eigen kleinheid van de monnik en zijn soms vernederende beperkingen, maar van de andere kant is die situatie gevat binnen een immense openheid. In dat opzicht blijkt het boek der psalmen het grootste interpretatieboek van het menselijk leven te zijn, terwijl het dagelijks contact met de evangelies geleidelijk binnenleidt in de eigen ervaring van Jezus, die de wil van de Vader volbrengt.

In een dergelijk leven bestaat vanzelfsprekend een voortdurende interactie tussen het woord Gods en de stilte, waarbij het een het ander oproept en verwekt. Wat er goddelijk is

in het woord resoneert pas echt in de stilte, terwijl deze stilte zijn diepte openbaart door het woord werkelijk te ontvangen als de stem van God.

De activiteiten van de kartuizer

Onze activiteit concentreert zich wezenlijk op en rond het gebed, dat verricht wordt in onze conventuele kerk, in de gebedsruimte van de kluis en in de binnenkamer van het hart. Wij brengen zo ongeveer zes uur per dag in tegenwoordigheid van God door, in naam van de kerk en de gehele mensheid. Als wij de liturgie vieren –‘het meest verheven bestanddeel van de dag’, zeggen onze *Constituties*– zijn wij echt een gemeenschap en dan strekt onze eenheid zich uit tot aan het einde der aarde.

Onze andere bezigheden (spirituele, intellectuele en handarbeid) schikken zich rond die liturgische en meditatieve activiteit, ofwel in de eigen kluis voor de paters ofwel in en rond het klooster voor de conversen en de oblaten.

De hele monastieke vorming wordt door onszelf gegeven, zelfs de studies voor de priesters in opleiding worden ter plaatse verzorgd, maar vaak met behulp van professoren die van buiten komen. Wij beogen niet zozeer kennis en competenties te verwerven dan wel ons leven en onze ervaring van het christelijk mysterie te verdiepen. De studie van de bijbel en de kerkvaders neemt een vooraanstaande plaats in, maar onze bibliotheek (ongeveer 45000 banden) biedt ook een ruime keuze van contemporaine werken. Wij putten onze informatie over het leven van de kerk en de wereld niet uit het onmiddellijk contact via televisie en radio; het wezenlijke van het kerkelijke en sociale leven bereikt ons snel genoeg via enige tijdschriften.

In de hoedanigheid van moederhuis van de orde zijn wij hier, in de Chartreuse, belast met een belangrijke administratieve taak en de zorg om liturgische en andere teksten te verspreiden. Enkel twee broeders zijn de kostwinners voor de communiteit: zij zorgen voor de bereiding van onze likeur, het prepareren en destilleren van de planten, het enige winstgevende ambacht.

Samen met de andere gemeenschappelijke taken (zorg

voor de zieken, het onderhoud en werk in het bos, de drukkerij, de boekbinderij, etcetera) zijn wij eerder te druk dan te weinig bezig, en altijd moeten wij de neiging afremmen om toe te geven aan een zeker activisme.

Het leven van de communiteit en van ieder persoonlijk

Men zal reeds begrepen hebben dat het communiteitsleven, hoezeer de eenzaamheid ook de kern uitmaakt van ons kloosterleven, heel belangrijk is. Wij leven onafgebroken met elkaar in gemeenschap en wij confronteren elkaar met al de daaraan verbonden eisen, maar evenzeer met wederzijdse stimulering en steun. Het klooster is een microcosmos die wij volgens het woord van Guigo in waarheid moeten bezien als «een kartuizer kerk.»⁷ De kerk en de menselijke samenleving vindt men met al wat dat inhoudt hier terug, zij het op kleine schaal.

7. Vgl. Const. 1.3.6

Om in te groeien in het kartuizerleven zijn lange jaren nodig. Er zijn ongeveer acht jaar gemoeid met de vorming vooraleer men zich definitief bindt door plechtige geloften. Bij sommigen kan de persoonlijke toeëigening van de roeping nog méér tijd vergen. Overigens is het hele leven van de monnik een permanente ontwikkeling in de richting van een kennis die zich verdiept naarmate de spirituele en menselijke ervaring voortgang maakt. Daarbij zijn de geschriften van de woestijnvaders voor ons een grote steun, want wij vinden daar een levensweg beschreven met zijn sterke punten, zijn beproevingen en struikelblokken, die niet verschillen van wat wij vandaag tegenkomen.

Hoe zijn in de Chartreuse het persoonlijk leven en het communiteitsleven concreet georganiseerd? Om deze koppeling goed te vatten ga ik uit van de stilte, die het dragende element is in onze levenskeuze en die het fundament van onze levenswijze het duidelijkst tot uitdrukking brengt. Vóór alles drukt de stilte zijn stempel op onze eigen persoon in die mate dat, zoals onze *Constituties* zeggen, «geleidelijk aan juist vanuit onze stilte iets geboren wordt in ons dat ons tot nog meer stilte trekt.» Het gaat hier niet meer om een simpele ascetische oefening maar om een milieu waarin we ons baden.

Voorts is de stilte de eigen taal van de innerlijke mens die zich in Gods tegenwoordigheid stelt; ze is de voorwaarde van het innerlijk gebed en van de aanbidding, maar ook van het luisteren en het wachten. Zij vat wat aan gene zijde van de stilte wordt gezegd, «die plaats waar God en zijn dienaar zich veelvuldig met elkaar onderhouden, zoals dat gaat onder vrienden».⁸ Zij maakt gevoelig voor het luisteren naar de innerlijke stem en schept ruimte om tegenwoordig te zijn bij de Tegenwoordige. Door het huidige moment te aanvaarden als een volheid van leven nadert de mens zo dicht mogelijk tot God, zowel in de eenheid van zijn natuur – die geen eerder noch later kent, noch enige variatie – alsook in zijn trinitaire liefde van Vader, Zoon en Heilige Geest. Hier ontspruiten de liefde voor de stilte en de roep tot de eenzaamheid die de kartuizers in hun leven centraal stellen.

Tenslotte is de stilte ook het wezen van de taal van onze onderlinge omgang. Dagelijks voegen wij onze stemmen en harten gedurende lange tijd samen om Gods lof te zingen; en hoewel wij niet direct met elkaar spreken, communiceren wij op een diep niveau. Onze onderlinge stilte is een taal, mees-tentijds vredig en vol vertrouwen; soms ook een gespannen woord – tengevolge van de beproeving, het onbegrip, de pijn – dat dan vraagt om direct verwoord te worden, voordat het weer naar zijn eigen plaats gaat: de diepte van de ziel.

Van daaruit kan men zich een beeld vormen van de klui-zenaar. De mens, alleen staande voor God...God, die zich nu eens openbaart als een verterend vuur, dan weer als een zachte aantrekkingskracht... die spreekt maar zich ook hult in zwijgen... die zich te kennen geeft, maar zich tegelijkertijd aan iedere greep onttrekt... die alles vervult, maar door er op volstreekte wijze afstand van te doen. En toch tracht die ene mens zich staande te houden, tegelijk gedragen door een sterke zekerheid, een waardigheid, het voorgevoel van een onzegbaar geluk, en van zijn stuk gebracht door een grote kwetsbaarheid bij het zien van zijn zwakheid.

In die houding staat hij ook voor zijn broeders aan wie hij zich durft tonen, zonder zich te willen verdedigen of beschermen, erop vertrouwend dat God hem staande houdt.⁹

Door de stilte geeft de monnik zich er rekenschap van dat het wezenlijke van het leven hem te boven gaat. De waarheid ervan is gelegen aan gene zijde van hemzelf. Alleen het ver-

9. Het beeld dat zich aldus aftekent, (zonder enige pre-tentie) is geenszins exclusief voor de klui-zenaar. De wezenlijke trekken zijn in ieder mense-lijk leven te vinden. Maar aangezien de monnik ze bewust cultiveert als het oornaamste thema van zijn leven, treden ze bij hem meer aan het licht; en daarom kunnen wij hier van 'beeld' spreken.

langen geeft hem er toegang toe. De eenzaamheid en het gebed, het luisteren naar Gods woord, de soberheid in alles, en de hulp van zijn geestelijke vader zijn de meest zekere middelen om toegang te krijgen tot het zuivere verlangen naar God, zonder met zijn geweten te schipperen. Zij roepen in het hart de drie grondhoudingen tot leven die de woestijn-monnik kenmerken en vormen, te weten de kalmte van ziel, een duurzame waakzaamheid en de overgave van zichzelf in de handen van de Vader. Zij bereiden voor op de grote ontmoeting met God, die reeds sacramenteel is voorgegeven en beleefd in de dagelijkse eucharistie en in de nabijheid van de broeders.

Aangezien wij allen dezelfde weg afleggen, maar ieder op een volstrekt persoonlijke manier, vraagt het onderlinge ver-keer in de gemeenschap om een dagelijkse oefening in zelf-overwinning en het testen van de naastenliefde. Dat is bij uit-stek de school van de waarheid die het onmogelijk maakt zichzelf iets wijs te maken omtrent de eigen gevoelens en goede bedoelingen. Onder de buitenkant van een eentonige routine en een levensritme dat dag in dag uit, en jaar in jaar uit weinig verandert, bespeurt men de aanwezigheid van sterke onderhuidse gevoelens die de klui-zenaar gedurig waakzaam houden, die hem vaak op zijn grondvesten doen schudden en hem soms dreigen mee te sleuren.

Wij dragen allen hetzelfde habijt, hebben allen dezelfde wezenlijke bezigheden, wij zoeken allen hetzelfde en leggen allen dezelfde geloften af. En toch, wat een verschillen tussen ons! Wat een geheimen in het hart; wat blijft er niet allemaal voor elkaar verborgen – en zonder dat dit afbreuk doet aan de eenheid!

Een sterk gemeenschappelijk leven, maar tegelijkertijd een uiterst persoonlijk leven.

Dit alles overwegende kunnen wij nu aangeven wat de belangrijkste kwaliteiten zijn die iemand meer in het bij-zonder geschikt maken voor een kartuizer roeping. Er bestaat geen profielschets van de 'goede kartuizer': iedere man en iedere vrouw kan zich geroepen voelen. Toch wijzen wij onder de meest fundamentele kwaliteiten van de roeping graag op twee dingen. Dat is enerzijds een heel grote eerbied voor God en zijn mysterie – wat, door het feit zelf, een diepe gehoorzaamheid insluit aan zijn Woord en het zoeken van

zijn wil. En anderzijds –en hier sluiten wij ons aan bij de bovenaangeduide waarheidscriteria– een juist en evenwichtig oordeel. Om het met de *Constituties* te zeggen: «Onder de vereiste kwaliteiten van een kandidaat voor het kluizenaarsleven, komen evenwicht en gezond oordeel op de eerste plaats.»¹⁰

10. Const. 1.8.2

Het zoeken van God in de innerlijke mens, zich onderwerpen en overgeven aan de onmetelijkheid van zijn mysterie, op juiste en bescheiden wijze de tekenen van Gods tegenwoordigheid in het dagelijks leven weten te ontdekken en interpreteren, alsook zich nederig en ontvankelijk tonen tegenover Hem en in de verhouding tot zijn broeders, dat zijn de meest veilige grondtrekken van een gelukkige evangelische ontwikkeling, wat de menselijke kwaliteiten en gebreken van de kandidaat verder ook mogen zijn.

De kartuizers in hun verhouding tot de wereld

Onze verhouding tot de wereld is er vóór alles een van solidariteit in het delen van een gemeenschappelijke bestemming. Ze drukt zich met name uit in de vrije keuze voor een arm leven, geplaatst onder een regel, die de kartuizer solidair maakt met allen die, waar dat ook zij, de onzekerheid van het bestaan kennen, die er de betovering van ondergaan en soms zelfs zijn dwang. Terwijl de samenleving prat gaat op zijn objectieve kennis en het nut van zijn techniek, werpt de woestijn de mens vooral terug op zichzelf, niet in een egocentrische opsluiting, maar in een ontdekkingsstocht die de waarheid van het leven aan het licht brengt.

De kluizenaar, de monnik is niet iemand die zich isoleert, maar iemand die bijeenbrengt. Gedurende zijn lange nachtelijke meditatie, doortrokken van het psalmgezang, en de oplettende aandacht voor Gods woord, neemt hij voor zover het hem mogelijk is heel de waaier van menselijke ervaringen en historische gebeurtenissen met zich mee, alsook de verlangens en verwachtingen die het hart van de mens vervullen, om tenslotte alles in te sluiten in de verzoenende energie die uitgaat van het kruis van Christus.

Zelf voorwerp van barmhartigheid, leert hij vergeven aan anderen en wordt hij zo geschoold voor het medelijden. En

zelf levend in de geborgenheid, bergt hij in zich al wat bestaat om het opnieuw te verankeren in zijn Oorsprong, die dezelfde is als zijn eigen Einddoel: God, die door de openbaring van Jezus Christus allen hun Vader mogen noemen. Zoals paus Johannes-Paulus II gezegd heeft¹¹: «Buiten Gods barmhartigheid is er geen andere bron van hoop voor de mens» – die barmhartigheid, waaraan wij naar ieders roeping vorm dienen te geven in ons leven.

Voor zijn minieme maar essentiële aandeel is de kartuizer een kanaal van het leven, een allerfijnst adertje, maar dat de capaciteit heeft om de geestelijke energie van de goddelijke genade te verspreiden over het hele oppervlak van de aarde en het hele lichaam van de schepping.

In zijn Brief ter gelegenheid van het negende eeuwfeest van de dood van sint Bruno (op 14 mei 2001) heeft dezelfde paus aan de kartuizers geschreven: «In de teruggetrokkenheid van de kloosters en in de eenzaamheid van de kluizen, stil en geduldig, weven de kartuizers aan het bruiloftskleed van de Kerk, 'schoon als een bruid die zich voor haar bruidegom heeft getooid'¹²; dagelijks bieden zij de wereld aan God aan en nodigen de hele mensheid op het feest van de bruiloft van het Lam.»

11. Bij het heiligdom van Krakau-Lagwniki, 2002

12. Apocalyps 21,2

Aan het eind van deze bijdrage blijft een vraag drukken op ons hart: zijn wij momenteel, in de ogen van onze tijdgenoten, nog voldoende de afspiegeling van de tegenwoordigheid Gods en van de nabijheid van Christus bij de mensen? Schermt onze levenswijze met zijn teruggetrokken bestaan, dat in sommigen milieus wordt aanvoeld als volkomen uit de tijd, ons niet af van de samenleving? Maar om tot het eind de roep te volgen en binnen te treden in de woestijnervaring die de mens ontdoet van al zijn verworvenheden en veiligheden en hem in al zijn naaktheid voor zijn Schepper plaatst, daartoe moet onze woestijn een ware eenzaamheid blijven, anders zou zij een leugen worden. In de post-synodale exhortatie *Vita consecrata* zegt paus Johannes-Paulus II met nadruk dat «de zending, vóór alle kenmerken van uiterlijke werken, bestaat in het tegenwoordig stellen van Christus zelf aan de wereld door een persoonlijk getuigenis»¹³. In alle bescheidenheid durven wij hopen in het hart van deze dynamiek te staan. □

13. Nr. 72